

■ صفحه گام دوم انقلاب کوششی است رسانه‌ای جهت تبیین و شرح بیانیه رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به مناسبت چهل‌وسومین سالگرد پیروزی انقلاب و در هر شماره، فرازی از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را مورد بررسی قرار می‌دهیم. شنبه‌های هر هفته در تبیین این بیانیه با ما همراه باشید.

قدم به قدم با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی (۲۵)

جهاد تبیین برای شکستن محاصره تبلیغاتی دشمن

آنچه باعث نتیجه بخشی جنگ اقتصادی می‌شود، اثر بخشی جنگ شناختی است. جنگ شناختی سبب می‌شود پیش و پیش از آنکه جنگ اقتصادی ساختار و کارکردهای اقتصاد ملی را به چالش بکشاند، جامعه را در مسیر هموارسازی سناریوی دشمن و آسیب‌رسانی درون‌زا قرار دهد.

دریافت می‌کند. تبیین‌گری نیازمند اندیشه‌ورزی و به میدان آمدن خلاقیت‌ها و ابتکارات فکری و ذهنی است و تحقق این الزامات محتاج طیف متنوعی از تدابیر و چاره‌گری‌هاست. نخبگان باید دغدغه داشته باشند و به میدان آیند و برای بیان حقایق اندیشه‌ورزی کنند. برای اینکه بدانیم چه باید بگوییم، چگونه باید بگوییم و در مقابل شبهه‌افکنی دشمن چه باید بکنیم، باید اندیشید و خرد میداندار صحنه باشد.

اکنون زیرساخت‌های فکری و رسانه‌ای متنوعی در جامعه ایجاد شده و نیز باید تکمیل گردد که اگر برای اتصال و هم‌افزایی اینها چاره‌اندیشی شود، صف و جبهه واحدی در مقابله با جنگ نرم دشمن شکل می‌گیرد که اقتدار ملی در این حوزه را دهها برابر می‌کند، البته اصالت یافتن «تبیین» به‌هیچ‌روی به معنای غفلت از عرضه هنرمنده نیست. هزار نکته باریک‌تر از موی نیاجاست که رسانه‌ای اسلامی و انقلابی بیان حقیقت را اصل دانسته و زبان هنر و جذاب را تنها ابزاری برای انتقال آن می‌داند، اما رسانه غیردینی بر جذابیت و مخاطب‌پسندی تکیه و حتی گاه حقیقت را فدای جلب توجه می‌کند. زبان و بیان هنرمنده می‌تواند حقیقت را در لایه‌های عمیق‌تری رسوخ دهد، از این رو جهاد تبیین، یک کنش هنرمنده است. باید رسانه از ظرفیت نویسندگان و هنرمدان در این زمینه حداکثر بهره را ببرد. هرچند قدرت رسانه‌ای و پرداخت هنرمنده ما در مقایسه با ابررسانه‌های دشمن نابرابر است، اما «هر سخن کز دل برآید لاجرم بر دل نشیند».

■ حوزه‌های اندیشه‌ورزی

۱- تبیین و روایتگری تاریخی: بخش عمده‌ای از منازعه ادراکی ما و جریان معارضه انقلاب بر سر روایت گذشته است. بیش از ۷۰ درصد جمعیت کنونی کشور متولدان نیمه دوم قرن حاضر هستند و در زمانه وقوع رویدادهای مهم و تاریخ‌ساز این قرن همچون پیروزی انقلاب اسلامی، تسخیر لانه جاسوسی امریکا، دفاع مقدس هشت‌ساله و حوادث

در واقع آنچه باعث نتیجه بخشی جنگ اقتصادی می‌شود، اثر بخشی جنگ شناختی است. جنگ شناختی سبب می‌شود پیش از آنکه جنگ اقتصادی ساختار و کارکردهای اقتصاد ملی را به چالش بکشاند، جامعه را در مسیر هموارسازی سناریوی دشمن و آسیب‌رسانی درون‌زا قرار دهد. نتیجه اجرای راهبردهای دشمن در جنگ شناختی آن است که در حال حاضر که هنوز تحریم‌های امریکا بازنگشته (و در واقع جنگ اقتصادی وارد فاز عملیاتی جدید نشده) بازار داخلی در حوزه‌های مختلف دچار نوسان و ناپایداری شده است یا آنکه کالاهایی با منشأ کاملاً داخلی دچار کمبود یا افزایش افسارگسیخته قیمت می‌شوند.

■ اندیشه‌ورزی پیش‌نیاز جهاد تبیین

جهاد تبیین باطل‌اللسر جهاد تبیین دشمن است، اما واقعیت آن است که تبیین در هر سطحی فرآیندی زنجیره‌وار و شامل حلقه‌های مرتبطی است که بدون وجود آنها کامل و جامع نخواهد بود. زیربنای تبیین «شناخت» صحیح است. چنین شناختی از نخبگان فکری و خواص جامعه انتظار است. خواص و فرهیختگان باید به شناخت دقیقی از جبهه خودی و دشمن و مسائل گوناگون جامعه و جهان رسیده و به تعبیر امیرالمؤمنین (ع) - که می‌فرماید حق را از درون باطل کشف و استخراج نموده و این معرفت را به جامعه منتقل کنند- رسانه در این فرآیند هم نقش واسطه‌گرانه‌ای میان نخبگان و آحاد جامعه ایفا می‌کند، هم پیام‌آوران را به مردم منتقل و هم بازخورد واقعی را

در مقابل دشمن مهاجم باید تهاجمی بر خورد کرد و با بهره‌گیری از ظرفیت‌های فکری و هنری، ضعف‌های آن را بر افکار عمومی نمایان ساخت. مهم‌ترین نقش رسانه‌ها در چنین آوردگاهی، اعتبارزایی از دشمن و رسانه‌های آن است. آشکارسازی تناقضات و نیات مدعیان، حربه آسان را کند و جامعه را در برابر این تهاجم رسانه‌ای مصون می‌سازد

دوره ۶۰ می‌تولد نشده یا در سنین طفولیت بوده‌اند، از هر هیچ‌گونه ادراک حضوری نسبت به این تحولات مهم که تأثیرات آن بعضاً تا سال‌ها باقی مانده، نداشته‌اند. این نسل آنچه از دهه ۵۰ و ۶۰ قرن چهاردهم در یافته‌اند یا از خلال محتوای کتاب‌های درسی نظام آموزشی بوده یا اندک تولیدات رسانه‌ای. در خصوص ضعف جدی نظام آموزشی در انتقال روایت صحیح که توضیح بیشتری لازم نیست و نیاز هم نیست

که یادآوری کنیم برای برخی حوادث مهم تاریخ‌ساز معاصر تولیدات سینمایی و تلویزیونی به‌عدا انگشنان یک دست هم نمی‌رسد و همان‌ها هم که ساخته شده بعضاً در سطح فاکری نیستند. یکی از کارویژه‌های اندیشکده‌های رسانه‌ای بازخوانی تاریخ و ارائه روایت صحیح به رسانه‌ها جهت تولید محتوا خواهد بود.

۲- تبیین و روایت اول: وجه دیگر منازعه ادراکی در لحظه‌ها و ثانیه‌ها رخ می‌دهد و در نشانیدن روایت اول و تثبیت آن در اذهان نمایان می‌شود. وقتی حادثه‌ای در حال وقوع است، طرفی که ابتکار عمل را در دست گرفته و سخن اول را در چیسستی، چرایی و چگونگی پیشامد ارائه می‌دهد، زمین بازی را تعریف می‌کند. روایت اول حتی اگر چندان هم هوشمندانه ارائه نشود، اثر خود را بر بخشی از مخاطب می‌گذارد، چه رسد به اینکه طرف مقابل ما از اتاق‌های طرح‌ریزی و رسانه‌های نسبتاً مجربی در مدیریت ادراک و برداشت برخوردار است. سرعت، دقت و ابتکار عمل مهم‌ترین اصول تأثیرگذاری در نبرد روایت‌هاست و در همه این زمینه‌ها نیازمند کار بیشتری هستیم. هیچ‌کدام نباید فدای دیگری شود و نباید به دلیل وسواس در ارائه روایت، از طرف مقابل جا ماند یا در دیگر سو برای سوار ماندن بر موج تحولات، مقهور امواج بزرگ و دنباله‌رو شد.

۳- اعتبارزایی برای تریبون‌های خودی: یکی دیگر از مهم‌ترین روزه‌های امید دشمن در تأثیرگذاری روایت پرداز، جهاد تبیین باطل‌اللسر تهاجم شناختی دشمن است، اما واقعیت آن است که تبیین در هر سطحی فرآیندی زنجیره‌وار و شامل حلقه‌های مرتبطی است که بدون وجود آنها کامل و جامع نخواهد بود. زیربنای تبیین «شناخت» صحیح است. چنین شناختی از نخبگان فکری و خواص جامعه انتظار است

اکنون به شما فرزندان عزیزم در مورد چند سر فصل اساسی توصیه‌هایی می‌کنم. این سر فصل‌ها عبارتند از: «علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن و سبک زندگی، اما پیش از همه چیز، نخستین توصیه من امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده است. بدون این کلید اساسی همه قفل‌ها، هیچ گامی نمی‌توان برداشت. آنچه می‌گویم یک امید صادق و متکی به واقعیت‌های عینی است. اینجانب همواره از امید کاذب و فریبنده دوری جست‌ام، اما خود و همه را از نومیدی بیجا و ترس کاذب نیز بر حذر داشته‌ام و بر حذر می‌دارم. در طول این ۴۰ سال - و اکنون مانند همیشه - سیاست تبلیغی و رسانه‌ای دشمن و فعال‌ترین برنامه‌های آن، مایوس‌سازی مردم و حتی مسئولان و مدیران ما از آینده است. خبرهای دروغ، تحلیل‌های مغرضانه، وارونه‌نشان دادن واقعیت‌ها، پنهان کردن جلوه‌های امیدبخش، بزرگ کردن عیوب کوچک و کوچک‌نشان دادن یا انکار محسنات بزرگ، بر نامه همیشگی هزاران رسانه صوتی، تصویری و اینترنتی دشمنان ملت ایران است و البته دنباله‌های آنان در داخل کشور نیز قابل مشاهده‌اند که با استفاده از آزادی‌ها در خدمت دشمن حرکت می‌کنند. شما جوانان باید پیشگام در شکستن این محاصره تبلیغاتی باشید. در خود و دیگران نهال امید به آینده را پرورش دهید. ترس و نومیدی را از خود و دیگران برانید. این نخستین و ریشه‌ای‌ترین جهاد شماست. نشانه‌های امیدبخش - که به برخی از آنها اشاره شد - در برابر چشم شماست.»

مؤلفی کتاب

جهاد تبیین در اندیشه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای

■ ناشر: انتشارات انقلاب اسلامی
 ■ نویسنده: سعید صلح میرزایی

کتاب «جهاد تبیین» با محوریت بیانات رهبر معظم انقلاب و همچنین اهمیت بایسته‌های موضوع جهاد تبیین توسط حجت‌الاسلام سعید صلح میرزایی گردآوری شده و انتشارات انقلاب اسلامی آن را منتشر کرده است.

این کتاب در پنج فصل با عناوین و موضوعات زیر تدوین شده است:

- فصل اول: کلیات، به تعریف جهاد و جهاد تبیین و همچنین فواید و آثار تبیین و مطالبی از این دست پرداخته است.
- فصل دوم: الزامات جهاد تبیین، به سیاست‌ها و بایدها و نبایدهای این فریضه اختصاص دارد.
- فصل سوم: روش‌ها و انجا، مربوط به برخی روش‌هایی است که در بیانات رهبر انقلاب به آن اشاره شده است.
- فصل چهارم: موضوعات نیازمند تبیین، در بیانات رهبر، موضوعاتی مورد مطالعه قرار گرفته است که مجاهدان این عرصه لازم است تبیین این موضوعات را در اولویت قرار دهند و در این فصل به بیش از ۳۰ مورد از این موارد، پرداخته شده است.
- فصل پنجم: وظایف اقشار خاص، به وظایف اقشار و نهادهای مختلف در این زمینه اختصاص یافته است.

اعتبارزایی از تریبون‌های ماست، بی‌اعتبارسازی با تردیدافکنی در مورد رسانه‌ها و مسئولان می‌تواند شدیداً از قدرت روایتگری آنان بکاهد و درست در لحظاتی که افکار عمومی منتظر شنیدن واقعیت‌هاست، صدای جبهه خودی چندان شنیده نمی‌شود و در مقابل جابرای روایت دشمن باز می‌شود. این اعتبارزایی البته گاه به دلیل قصور و تقصیرهای خودی نیز است. دشمنی که از یک کاه، کوه می‌سازد یا ذره‌بین به دنبال یافتن ذراتی، بی‌مبالاتی و سهل‌انگاری در موضع‌گیری ماست و متأسفانه ضعف سواد رسانه برخی تریبون‌داران، بازل دشمن را کامل می‌کند.

۴- رویکرد آفندی و تهاجمی نسبت به دشمن: با ماندن در مقام دفاع و حرکت موج دومی نمی‌توان در این عرصه فعال ماند. در مقابل دشمن مهاجم باید تهاجمی برخورد کرد و با بهره‌گیری از ظرفیت‌های فکری و هنری، ضعف‌های آن را بر افکار عمومی نمایان ساخت. مهم‌ترین نقش رسانه‌ها در چنین آوردگاهی، اعتبارزایی از دشمن و رسانه‌های آن است. آشکارسازی تناقضات و نیات مدعیان، حربه آسان را کند و جامعه را در برابر این تهاجم رسانه‌ای مصون می‌سازد.

۵- طرح‌ریزی ترکیبی: جهاد تبیین زمانی اثربخش‌تر خواهد بود که در جبهه وسیع و قدرتمند و با به‌پای آمدن ظرفیت‌های گسترده کشور و انقلاب همراه شود. تبیین بخشی از جهاد فکری و رسانه‌ای ماست که باید با قدرت سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، دفاعی، دیپلماتیک و امنیتی ما ترکیب شود و در یک تهاجم ترکیبی در آوردگاه حضور یابد. گاه برای تبیین برخی حقایق نیاز به اقداماتی عملی در حوزه‌های گوناگون است و گاه برخی اقدامات عملی انجام گرفته و دستاوردها نیازمند تبیین است. این هم‌افزایی و کنش ترکیبی می‌تواند اثر بخشی تبیین بر افکار عمومی را دوچندان سازد.